Loodje

Sinds we in de loop der tijden noodgedwongen met meerderen op een hoopje zijn gaan leven en in wij-zij termen zijn gaan denken en handelen, hebben we nog niet veel geleerd hoe we dat in peis en vree moeten doen. Vele filosofen, economen, en politieke leiders hebben modellen bedacht waarin alles vreedzaam, rechtvaardig, en voorspoedig zou verlopen voor iedereen, of toch voor de meerderheid. Maar even zoveel politici, economen en militairen hebben de grens tussen wij en zij nogal scherp getrokken en misschien was, of is, hun opzet nog steeds het welzijn van 't algemeen, maar is die 'wij' nogal eng beperkt tot een persoonlijke entourage. Sinds de oudheid dromen mensen van een ideale samenleving: het aards paradijs, Arcadië, Mag-Mel, Shangri-La, Mahoroba, Zion, enzovoort. Elke cultuur en elke godsdienst heeft wel een eigen vorm van een ideale wereld die dan toch nooit gerealiseerd kan worden. Die wordt dan gemakshalve dikwijls in het vooruitzicht gesteld als een hiernamaalse hemel. Van Plato's 'Republiek', over het 'New Atlantis' van Francis Bacon, het 'Utopia' van Thomas More, de ideale wereld van de filosofen is en blijft veraf. Zeker als je bedenkt dat wanneer het volk het heft in eigen handen neemt en uitroept dat het 'liberté, égalité, en fraternité' wil, dan is het resultaat niet bepaald een perfecte realisatie van hun slogans geworden, net zoals de boomers 'make love, not war' maar kortstondig en voornamelijk ten persoonlijke titel, in praktijk hebben kunnen brengen. En we blijven het proberen: de 'just society' van John Stuart Mill, het 'justice and fairness' essay van John Rawls en zovele anderen: de zoektocht en de voorstellen lijken achter de feiten aan te hollen.

Dergelijke overwegingen komen niet enkel op bijeenkomsten van wereldleiders, economiecongressen, of navo-vergaderingen ter sprake. Ook op een wetenschappelijke conferenties wordt het onderwerp wel eens aangesneden. Zo was ik een tijd geleden op zo een congres aan de andere kant van de wereld in gesprek geraakt met een Nederlandse tafelgenote die ik daarvoor nog niet had ontmoet. Na het gebruikelijke wederzijds besnuffelen: wanneer ben je toegekomen? wanneer vlieg je terug? wat is uw specialiteit? welke universiteit? hoeveel studenten? gingen we een eindje wandelen om een frisse neus te halen tijdens de korte middagbreak. Ook al was het dertig graden buiten, wat zon en de buitenlucht zou ons de namiddaglezingen wel doen overleven redeneerde ik. Via een aantal bedenkingen over de voordrachten van de voormiddag waar sprekers uit minder democratische regio's van onze aardbol hun zegje hadden gehad, kwam het gesprek, via verschillen tussen democratische en totalitaire regimes, op het onderwerp van een juiste en rechtvaardige samenleving terecht. Er was voor dit congres al heel wat te doen geweest over het al dan niet mengen van politiek en wetenschap, wat levensbeschouwelijk, toch wel een fundamentele vraagstelling is. Ik kon niet nalaten om naar haar voorstelling van een ideale samenleving te vragen. Het bleef een paar tellen stil, en ik dacht even dat zij mijn vraag niet had begrepen. Maar toen kwam haar vlotte antwoord dan toch als een lange noncha geyapte volzin.

Nou, zei ze, in onze gepolariseerde wereld waarin woke de regel is, is de cancelcultuur schering en inslag, zodat nuanceren moeilijk is geworden en net daarom is het van belang om geen absolute uitspraken te doen van wat nu dé ideale maatschappijvorm is, zo zeg ik ook altijd aan mijn studenten: er is geen unieke ideale manier om de stof te verwerken,

net zomin als het mogelijk is om met je partner het ideale televisieprogramma te kiezen dat voor beiden perfect is en zo is er ook geen, unieke, door een opperwezen bepaalde manier om de kinderen op te voeden want, zo zei mijn moeder altijd: we doen maar wat naar best vermogen en later zien we wel weer, en dat is ook hoe ik het zou doen als ik kinderen zou hebben, maar daarover moet ik het eerst nog hebben met Sjon, dat is mijn huidige partner, een echte knapkont hoor, die mazzel heb ik wel, maar hij is in een heel ander gezin opgevoed, en dat merk je maar al te goed als er een gemeenschappelijke beslissing moet genomen worden, zoals onlangs over welke tafel we voor de eethoek zouden bestellen: rond of rechthoekig, en hoe we dan de stoelen zouden schikken, wat overigens een bijkomstigheid is omdat dat zichzelf wel zou uitwijzen als de tafel er eenmaal was, en tenslotte breng je maar een relatief korte tijd van de dag in die eethoek door, terwijl je veel langer samen naar een film kijkt en het dus belangrijker is om het eens te worden over de film die je uitkiest, ammehoela zeg, maar het probleem is dat Sjon zo moeilijk kan beslissen, want kiezen we voor de documentaire over de Egyptische piramides, leuk toch, dan heeft hij daarna spijt dat hij de twee voor twaalf quiz heeft gemist, maar jeetje, je kan niet alles zien, helaas pindakaas, en dat moet hij wel toegeven, want samenleven is een voortdurend geven en nemen en de deuk tegen de bobbel stellen, want indien het hele jaar door, heerlie de peerlie, de zon zou schijnen, dan zou dat ook gaan vervelen, zoals Dick, een collega uit San Diego ooit reageerde, nou ja, met een bijna afgunstig ondertoontje, toen hij vernam dat wij een open haard hadden die we in de winter konden aanmaken, terwijl bij hem, zoals Albert Hammond beweert: 'it never rains in Southern California', helapika voor hem, maar Dick heeft wel gelijk natuurlijk, wij hebben seizoenen en kunnen lekker de haard branden, al moet je daar tegenwoordig ook mee omzichtig zijn, want hout verbranden enkel voor de gezelligheid is ook al voldoende om, asjemenou, gecanceld te worden, met al dat fijn stof verpest je de algemene luchtkwaliteit die al zo slecht is zonder dat we daar nog nodeloos fossiele verbranding moeten aan toevoegen, maar hoewel elk steentje dat we daaraan kunnen bijdragen nodig is, blijven de grote vervuilers, sodeju, toch wel buiten schot, terwijl al die plastic die nodeloos gebruikt wordt om, godbetert, elk snoepje individueel te verpakken onze zeeën en oceanen in plastic soep veranderen, dat is ook niet goed, en ook hier worden tijdens de koffiepauzes, wegwerpbekertjes en roerstokjes gebruikt, hartstikke kut is dat, het zal je kind maar wezen dat in deze natuur die wij... oh, kijk wat een mooie vlinder daar, die zie je niet bij ons in Nederland, of toch niet als ik met Nederland bedoel dat kaveltje in Europa, want, wist je dat ook de ABC, dat is Aruba, Bonaire, Curaçao en nog wat andere eilandjes behoren tot het Koninkrijk der Nederlanden, onder andere Saba, daar ligt de hoogste berg van Nederland, toppie quizvraag, en er was nog een heel gedoe over het feit dat, toen onze koninklijke familie daar op bezoek was, de jurk van onze kroonprinses Amalia opwaaide, terwijl een goed geregeld staatsbezoek zulke Marilyn Monroe toestanden zou moeten voorkomen door in de zoom van haar jurk loodjes te stikken, natuurlijk met een draad in de kleur van de rok en euh ... Maar nu ben ik even de draad kwijt. Wat was de vraag ook alweer?